

DnB NORD Latvijas barometra apraksts

„DnB NORD Latvijas barometrs” ir Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma, viedokļu un attieksmes pret dažādiem sociāliem, ekonomiskiem u.c. jautājumiem pētījums, kurš ietver arī dažādu sfēru pazīstamu ekspertu vērtējumu un cēloņsakarību analīzi.

„DnB NORD Latvijas barometrs” tiek veidots katru mēnesi, un tajā tiek pēģināta konkrētā brīža aktuālākās norises. Paralēli katrā no aptaujām sabiedrībai tiek uzdots arī indikatoru jautājumu kopums, kas norāda uz vispārējā sabiedrības noskaņojuma izmaiņām.

Dati tiek iegūti SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi katru mēnesi tiek aptaujāti ne mazāk kā 1000 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā. Izlase ir reprezentatīva attiecībā pret ģenerālo kopumu. Pētījuma statistiskā kļūda kopējiem atbilžu sadalījumiem nepārsniedz + / - 3% robežas.

DnB NORD Latvijas barometra Nr.19 satura rādītājs

Informācija par DnB NORD Latvijas barometru..... 1

I DAĻA - INDIKATORI

Galvenie rezultāti.....2

Kopējās situācijas attīstības vērtējums.....3

Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums.....4

Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums.....5

Iespēju atrast darbu vērtējums.....6

Valdības darba vērtējums.....6

II EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM

M.Dunska, A.Kaktiņš, G.Ķeniņš – Kings, V.A. Krauklis, R.Ķīlis, J.Ošlejs, A.Putniņa, Ģ.Rungainis, K.Sedlenieks, K.Šadurskis, J.Taurēns, T.Tisenkopfs.....7

III DAĻA – PASAKAINĀ LATVIJA

Galvenie rezultāti.....11

PASAKAINĀ LATVIJA.....12

IV DAĻA –EKSPERTU KOMENTĀRI PAR PASAKAINO LATVIJU

P.Bankovskis, M.Dunska, G.Ķeniņš – Kings, R.Ķīlis, I.Lidaka, J.Ošlejs, J.Kursīte – Pakule, A.Ozoliņš, A.Putniņa, K.Sedlenieks, K.Šadurksis, T.Tisenkopfs, R.Ziedonis.....15

PIELIKUMI

Aptaujas tehniskā informācija.....19

Aptaujā izmantotā anketa.....20

DnB NORD Latvijas barometra Nr.19 vajadzībām veiktās aptaujas tehniskā informācija

Aptaujas dati iegūti pētījumu centra SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, laika posmā no 16.10.2009. līdz 27.10.2009. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās, tika aptaujāti 1010 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā.

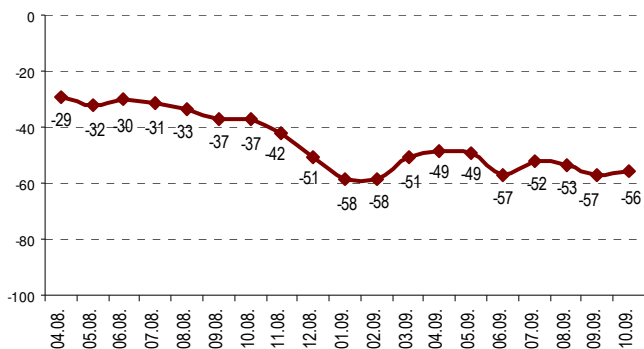
I DAĻA - INDIKATORI

Galvenie rezultāti

- Joprojām lielākā daļa iedzīvotāju (53%) ir „pilnībā neapmierināti” ar Latvijas valdības darbu. Tiesa, tas ir nedaudz retāk kā septembrī, kad tā domāja 55%.
- Salīdzinot ar septembri, oktobrī ir nedaudz samazinājies to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka Latvija attīstās nepareizā virzienā (81%), bet rādītāji būtiski neatšķiras no vērtējumiem laika posmā no jūnija līdz augustam.
- Vairākums iedzīvotāju līdzīgi kā iepriekšējos mēnešos kritiski vērtē Latvijas ekonomikas stāvokli – 58% uzskata, ka tas ir „ļoti slikts”, un 33% to vērtē kā „drīzāk sliktu”. To, ka stāvoklis kopumā pasliktinās, norādīja 66% (iepriekš: 67%), bet oktobrī atkal ir palielinājies to iedzīvotāju īpatsvars, kuri domā, ka pēc gada Latvijas ekonomikas stāvoklis būs pasliktinājies (51%, septembrī: 48%).
- Joprojām vairāk nekā puse iedzīvotāju (59%) savas ģimenes materiālo stāvokli vērtē kā kopumā sliktu (09.2009. tā domāja 58%). To, ka tas būs uzlabojies pēc gada, prognozē mazāk kā 1/10 iedzīvotāju (9%), bet to, ka pasliktinājies – 36%, kas ir nedaudz retāk kā augustā un septembrī.
- Salīdzinot ar septembri, iedzīvotāju viedoklis par iespējām Latvijā šobrīd atrast labu darbu ir kļuvis nedaudz kritiskāks – to, ka šādas iespējas ir „ļoti sliktas”, minēja 68% (iepriekš šī gada laikā tā uzskatīja 55% - 66%).

Kopējais sabiedrības noskaņojums

Kopējā noskaņojuma
INDEKSS

Visi respondenti

DnB NOR Latvijas barometrs piedāvā ieskatu, kāds patlaban Latvijā ir kopējais sabiedrības noskaņojums un kā tas ir mainījies kopš 2008.gada aprīļa, kad tika uzsākti Latvijas barometra mērījumi.

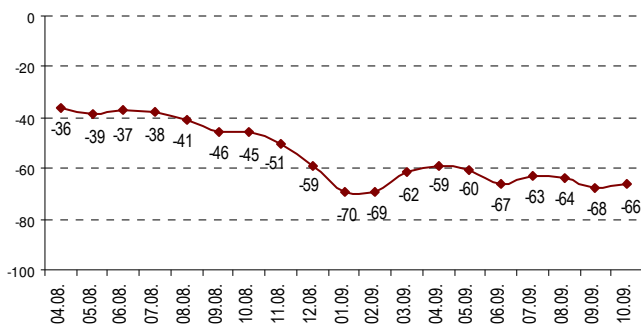
Kopējā noskaņojuma indekss raksturo sabiedrībā valdošo gaisotni un optimisma līmeni. Indekss aprēķināts, balstoties uz DnB NOR Latvijas barometrā iegūtajiem rādītājiem par iedzīvotāju attieksmi pret kopējo situāciju Latvijā, valdības darbu, ekonomikas stāvokli un tā attīstības tendencēm, darba iespējām, kā arī iedzīvotāju materiālā stāvokļa pašvērtējumu. Kopējā noskaņojuma indekss iegūts no 8 apakšindeksiem, kas detalizētāk analizēti tālāk materiālā. Indekss var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

Saskaņā ar oktobra pētījuma datiem kopējais sabiedrības noskaņojums pēdējā laikā nav būtiski mainījies: kaut arī oktobrī, salīdzinot ar septembri, Kopējā noskaņojuma indekss paaugstinājies no -57 līdz -56, tas joprojām ir viens no zemākajiem rādītājiem šogad.

Tagadnes un nākotnes vērtējums

Tagadnes vērtējuma

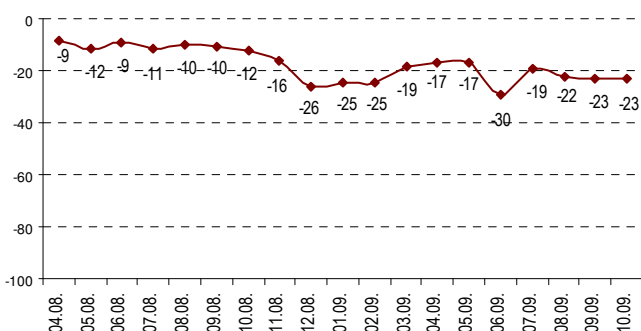
INDEKSS

Salīdzinot ar iepriekšējo mēnešu datiem, oktobrī Tagadnes vērtējuma indekss ir nedaudz uzlabojies – ja septembrī tas bija -68, tad oktobrī -66. Tomēr jānorāda, ka gan laika posmā no marta līdz maijam, gan jūlijā un augustā iedzīvotāju uzskati par šībrīža situāciju valstī bija kopumā nedaudz pozitīvāki.

Nākotnes vērtējuma

INDEKSS

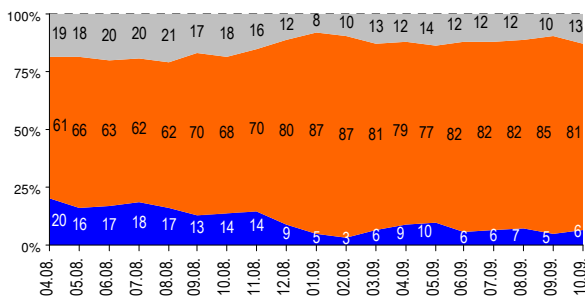
Savukārt Nākotnes vērtējuma indekss oktobrī salīdzinājumā ar septembri nav mainījies (-23) un ir nedaudz zemāks kā jūlijā – augustā (-19 un -22). Tiesa, jāatzīmē, ka joprojām iedzīvotāju nākotnes prognozes ir optimistiskākas nekā šā gada jūnijā.

Visi respondenti

Tagadnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 6 apakšindeksiem (kopējās situācijas attīstības vērtējuma, pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma, ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena, pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma, darba izredžu vērtējuma un valdības darba vērtējuma indeksa). Nākotnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 2 apakšindeksiem (Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes un ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes).

Kopējās situācijas attīstības vērtējums

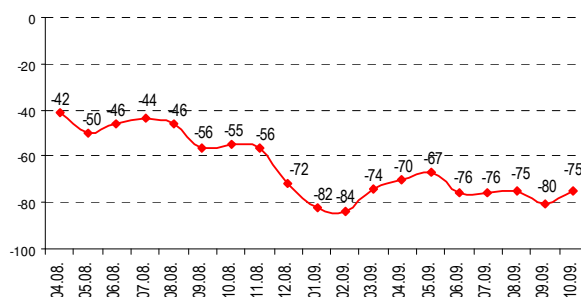
Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Visi respondenti

■ Pareizā ■ Nepareizā ■ Grūti pateikt

Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Pētījuma rezultāti liecina, ka 2009.gada oktobrī retāk norādīts, ka Latvija attīstās nepareizā virzienā: ja 09.2009. tā domāja 85%, tad 10.2009. – 81%. Tiesa, pozitīvi noskaņoto īpatsvars nav būtiski mainījies, un joprojām mazāk kā 1/10 iedzīvotāju uzskata, ka Latvijas attīstības virziens ir pareizs (6%).

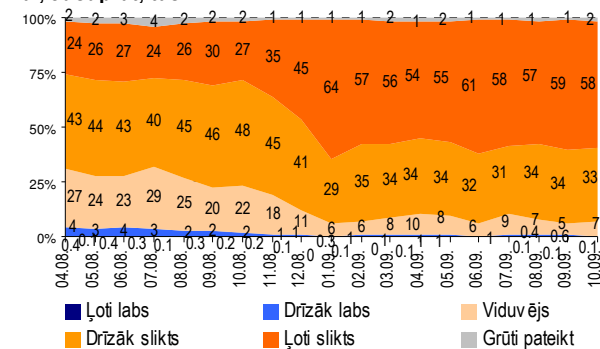
Apakšindeksi atspoguļo pozitīvo un negatīvo vērtējumu īpatsvaru starpību, kur daļēji pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums (%) ir reizināts ar koeficientu 0.5, bet pilnībā pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums - ar koeficientu 1. Līdz ar to indekss var svārstīties robežās no +100 līdz -100.

Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums

Pašreizējā Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums

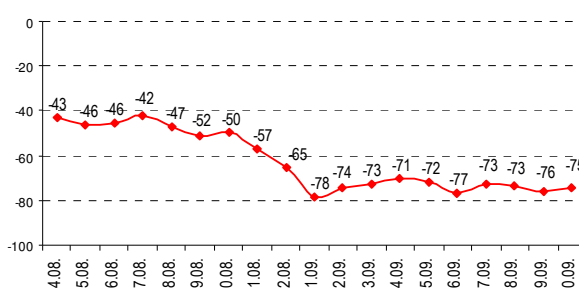
Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli?

Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Visi respondenti

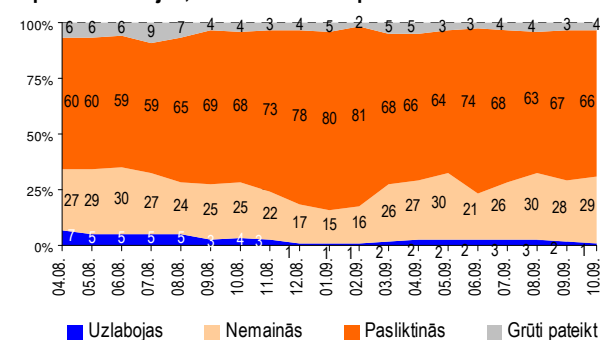
Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

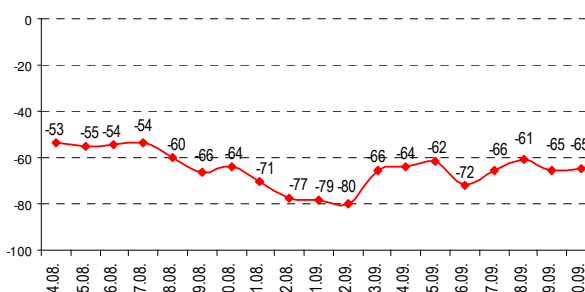
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziens

Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Visi respondenti

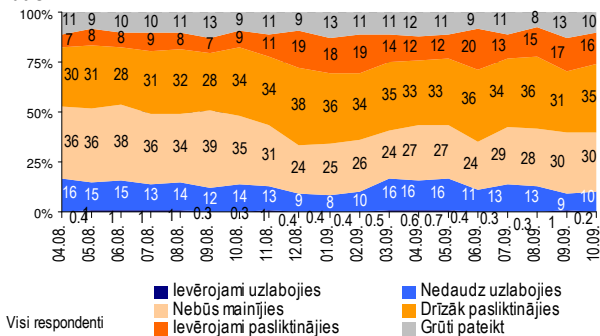
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS

Visi respondenti

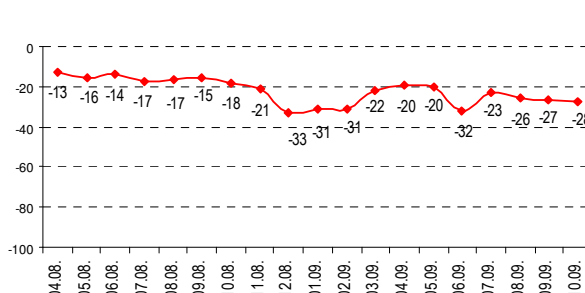
Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

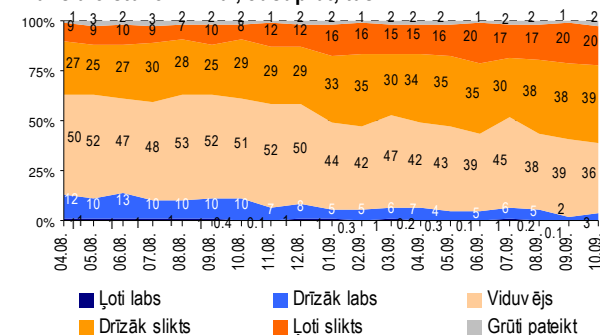
2009.gada oktobrī, salīdzinot ar septembri, nav būtiski mainījušies iedzīvotāju uzskati par pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli: joprojām lielākā daļa (58%) to vērtē kā ļoti sliktu un vēl aptuveni 1/3 (33%) - kā drīzāk sliktu. Savukārt, raksturojot, kādas izmaiņas vērojamas Latvijas ekonomiskajā situācijā, 66% domā, ka tā pasliktinās (09.2009.: 67%), un 29% uzskata, ka nemainās (09.2009.: 28%).

Izsakot prognozes par Latvijas ekonomisko situāciju pēc gada, oktobrī nedaudz biežāk kā septembrī pausti kritiski vērtējumi: to, ka tā būs kopumā pasliktinājusies, norādīja 51% (09.2009.: 48%). Pozitīvi noskaņoto iedzīvotāju īpatsvars gan nav mainījies: joprojām tikai 1/10 uzskata, ka pēc gada situācija būs uzlabojusies (10%).

Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

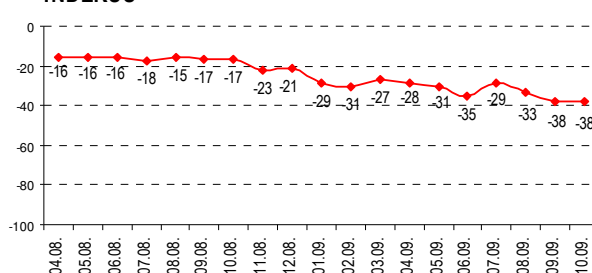
Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo materiālo stāvokli? Vai, Jūsuprāt, tas ir...

Visi respondenti

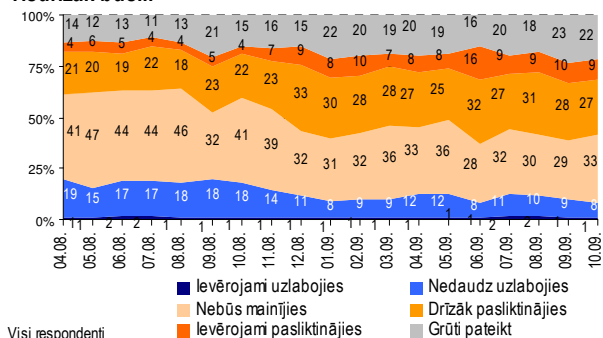
Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

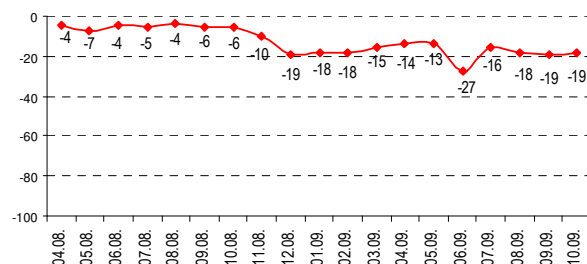
Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsuprāt, visdrīzāk būs...

Visi respondenti

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

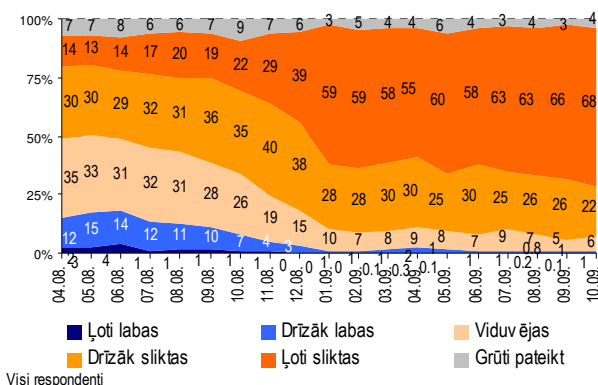
Visi respondenti

Salīdzinot ar septembri, nav būtiski mainījies iedzīvotāju ģimenes materiālā stāvokļa pašvērtējums. To, ka tas ir kopumā slikts, oktobrī norādīja 59% (09.2009.: 58%), tai skaitā 1/5 iedzīvotāju (20%) domā, ka tas ir „ļoti slikts”.

Lūgti prognozēt, kāds varētu būt viņu ģimenes materiālais stāvoklis pēc gada, oktobrī (33%) nedaudz biežāk kā augustā un septembrī norādīts, ka tas nebūs mainījies (08.2009.: 30%, 09.2009.: 29%). Nedaudz retāk iedzīvotāji domā, ka tas būs pasliktinājies (08.2009.: 40%, 09.2009.: 38%, 10.2009.: 36%). Tiesa, arī optimistiski noskaņoto iedzīvotāju īpatsvars ir samazinājies no 12% augustā līdz 9% oktobrī.

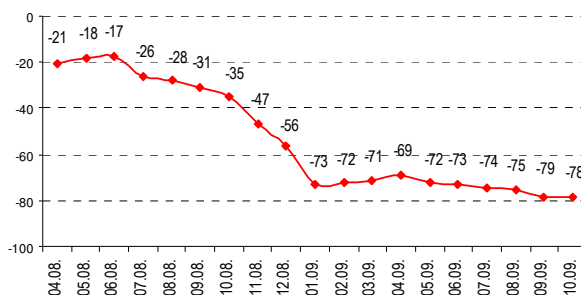
Iespēju atrast darbu vērtējums

Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

Visi respondenti

Darba izredžu vērtējuma INDEKSS

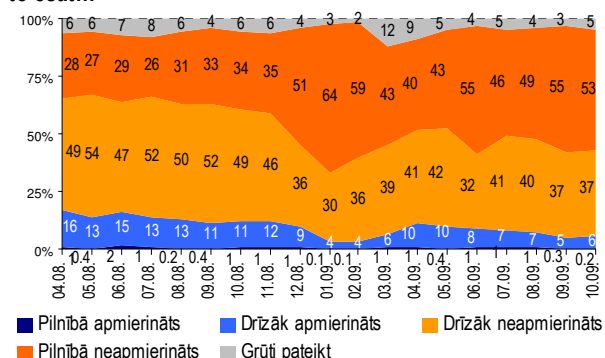

Visi respondenti

To, ka šobrīd iespējas atrast labu darbu Latvijā ir „ļoti sliktas”, oktobrī norādīja 68% iedzīvotāju, un tas ir zemākais vērtējums kopš 04.2008., kad DnB NORD Banka sāka veikt Latvijas barometra pētījumu ciklu. Vēl nedaudz vairāk kā 1/5 iedzīvotāju (22%) uzskata, ka šādas iespējas ir „drīzāk sliktas” (iepriekš 2009.gadā: 25% - 30%), un tikai 6% tās vērtē kā „viduvējas”, bet 1% - kā labas.

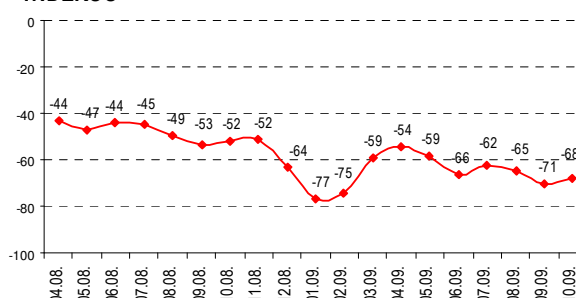
Valdības darba vērtējums

Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Visi respondenti

Valdības darba vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Oktobrī, salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi, ir nedaudz retāk sniegts kritisks Latvijas valdības darba vērtējums, tomēr joprojām vairāk kā puse (53%) ir ar to „pilnībā neapmierināti”, un vēl 37% - „drīzāk neapmierināti” (09.2009. attiecīgi: 55% un 37%). Savukārt to, ka valdības darbu vērtē kopumā pozitīvi, oktobrī norādīja 6% iedzīvotāju, kas ir aptuveni tikpat bieži kā septembrī.

II DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM

Margarita Dunska, Dr.oec., Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes asoc. profesore

Oktobra „DnB NORD Latvijas barometrs” indikatoru daļā neparādīja neko jaunu mūsu sabiedrības noskaņojumā vai attieksmē pret ekonomisko situāciju valstī. Salīdzinot ar pagājušā gada nogali, kopējā sabiedrības noskaņojuma indekss ir diezgan stabils. Svārstības pa mēnešiem, t.sk. oktobrī, ir tikai 1-2 procentpunktu apmērā. Var teikt, ka noskaņojums ir stabili pesimistisks, cilvēki pietiekami negatīvi vērtē visas tautsaimniecības stāvokli un savas ģimenes materiālās iespējas (gan tagad, gan arī tuvākajā nākotnē). Arī atbildes uz atsevišķiem jautājumiem, salīdzinot ar iepriekšējiem mēnešiem, atšķiras ļoti maz. Vai mēs visi esam jau pieraduši pie sarežģītās situācijas vai arī esam samierinājušies? Protams, tie ir retoriski jautājumi, bet kopumā raksturo izveidojušos noskaņojumu. Tai pašā laikā var spriest, ka cilvēku vērtējumi vēl vairāk nepasliktinās, un noskaņojuma rezultāti parāda, ka krīze vairs nepadziļinās. Spriežot pēc vairākiem trešā ceturkšņa statistiskajiem rādītājiem, situācija sāk stabilizēties, kas zināmā mērā atspoguļojas arī iedzīvotāju nu jau stabilajā pesimismā un vieš cerības, ka krīzes zemākais punkts pārvarēts.

Arnis Kaktiņš, SKDS direktors

2009.gada oktobra „DnB NORD Latvijas barometra” dati satur labu ziņu – salīdzinot ar septembri, sabiedrības noskaņojums nav turpinājis pasliktināties un atsevišķos indikatoros ir pat nedaudz uzlabojies. Tā rezultātā kopējais sabiedrības noskaņojuma indekss ir pieaudzis par 1 punktu (no -57 līdz -56 punktiem). Interesanti, ka nākotnes vērtējumu indekss mēneša laikā nav mainījies – tāpat kā septembrī arī oktobrī tas ir -23 punkti, kas nozīmē, ka iedzīvotājiem oktobrī nākotne nav likusies mazāk drūma nekā tā šķita septembrī. Taču par 2 punktiem ir pieaudzis tagadnes vērtējumu indekss (no -68 līdz -66 punktiem), kas nozīmē, ka oktobrī salīdzinājumā ar septembri iedzīvotājiem pašreizējā situācija valstī arī nav likusies tik drūma.

Atzišos, ka man šādas izmaiņas šķiet mazliet negaidītas, jo, ņemot vērā izteikto pozitīvo ziņu trūkumu oktobrī un negatīvo jaunumu straumi saistībā ar 2010. gada budžetu, kurā izdevumi vēl tiks samazināti, plānots ieviest jaunus nodokļus un vecos palielināt, sliecos sagaidīt, ka indekss drīzāk turpinās krist, nevis paliks nemainīgs vai pat pieaugs. Taču fakti paliek fakti, un tas nozīmē, ka spriedze sabiedrībā oktobrī nav turpinājusi pieaugt un ir pat mazliet atslābusi. Tiesa gan, ļoti nedaudz atslābusi – ņemot vērā sabiedriskās domas mērījumu statistiskās kļūdas, droši var apgalvot tikai to, ka situācija nav turpinājusi pasliktināties.

Precīzākus cēloņus kopējā sabiedrības noskaņojuma indeksa pieaugumam dod atsevišķu tā sastāvdaļu izmaiņu analīze. Šeit atklājas, ka atsevišķi indeksi ir pieauguši ne tik daudz tāpēc, ka pieaugtu optimistu skaits, cik tādēļ, ka uz pesimistu rēķina nedaudz ir pieaudzis atbilžu „grūti pateikt” īpatsvars. Piemēram, salīdzinoši visstraujāko kāpumu mēneša laikā ir piedzīvojis kopējās situācijas attīstības vērtējuma indekss (no -80 līdz -75 punktiem), taču nevis tāpēc, ka būtiski būtu pieaudzis iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka situācija Latvijā kopumā attīstās „pareizā” virzienā (pieaugums no 5% līdz 6%), bet gan atbilžu „grūti pateikt” īpatsvara pieauguma dēļ (no 10% līdz 13%). Tā rezultātā vērtējuma „nepareizā” īpatsvars ir samazinājies no 85% līdz 81%. Līdzīga tendence ir vērojama arī valdības darba un patreizējā valsts ekonomiskā stāvokļa vērtējumos.

Tas nozīmē, ka oktobrī nelielā daļā sabiedrības pesimismu ir nomainījusi neziņa – „nevar tā skaidri saprast, kas patlaban te, Latvijā, īsti notiek”, un tā ir laba ziņa. Viedokļi un vērtējumi cilvēkiem parasti nevis pāriet no viena radikāla stāvokļa uz tieši pretējo, bet gan, parādoties kādai jaunai informācijai, mainās uz mazāk radikāliem vērtējumiem vai arī pārdomu un papildus informācijas meklēšanas stāvokli, ko aptauju anketās atspoguļo atbilžu variants „grūti pateikt”. Tas bieži ir kā starp stāvoklis tālākai vērtējumu polaritātes maiņai.

Tā kā tieši masu mediji ļoti lielā mērā iedzīvotājiem veido realitāti un līdz ar to arī formē iedzīvotāju noskaņojumus (valdība un politiķi, protams, pastarpināti arī, taču tieši mediju cilvēku rokās ir izvēlēties, vai par glāzi runāt kā pustukšu vai pa pusei pilnu), tad atļausos apgalvot, ka patlaban tieši mediju cilvēku rokās ir virzīt sabiedrību uz jauniem 13.janvāra notikumiem vai tomēr censties cilvēkiem dot kādas cerības. Savukārt „DnB NORD Latvijas barometrs” liecina, ka to iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir atvērti informācijai un patlaban cenšas saprast „kas notiek”, ir nedaudz pieaudzis.

Gundars Ķeniņš – Kings, Latvijas Zinātņu akadēmijas ārzemju loceklis, profesors

Indikatori jaunajā „DnB NORD Latvijas barometrā” turpina radīt drūmu rudens un ziemas nepatīkamo ziņu sēriju un attiecīgi drūmus noskaņojumus sabiedrībā. Stāvoklis pēdējā laikā ir pasliktinājies, īpaši ar to, ka tagad valdībai jāmeklē vēl 50 miljonu latu lieli ienākumi vai ietaupījumi. Uz ātru roku jauni ietaupījumi var nākt tikai ar lielāko algu vēlreizēju apcirpšanu, kas ir nazis pie patronāžas sistēmas rīkles. Tāpēc varam gaidīt jaunus,

augstākus nodokļus, visticamāk ar „progresīvām” iezīmēm, taču šaubos, vai šāda piekāpšanās dažādām prasībām dos ievērojamus rezultātus.

Vents Armands Krauklis, Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas priekšsēdētājs

Jāatzīst, ka jaunā „DnB NOR Latvijas barometra” rezultāti jau atkal lielā mērā atspoguļo Latvijas reālo situāciju. Valdība galvenokārt koncentrējas uz nākošā gada budžeta sabalansēšanu un šis process neveiksmīgu Ministru prezidenta un finanšu ministra sarunu ar starptautiskajiem aizdevējiem rezultātā bija haotisks, sasteigts un grūti saprotams pat iesaistītajiem politiķiem, kur nu vēl vērotājiem no malas. Savukārt kuslie, nesistemātiskie mēģinājumi kaut ko darīt ekonomiskās situācijas uzlabošanā lielākoties nobremzējās Einara Repšes pārliecības „ekonomika pati sevi sakārtos” dēļ. Sabiedrība to redz un attiecīgi vērtē valdības darbu, kā arī ekonomiskās situācijas uzlabošanās iespējas.

Loģiski ir arī uzskati, ka labu darbu atrast būs grūtāk, jo 2010. gada budžeta samazinājumu rezultātā sāksies jauns līdz šim salīdzinoši labi atalgotu un izglītotu cilvēku atlaišanas vilnis. Tāpēc konkurence darba tirgū tikai palielināsies.

Arvien vairāk pārliecinātos, ka būtiska daļa valdības, Saeimas deputātu, žurnālistu un līdz ar to arī sabiedrības no sirds tic, ka nauda nerodas ekonomiskās aktivitātes vai uzņēmējdarbības rezultātā, bet gan kādā kabinetā kaut kur starp Latvijas Banku un Finanšu ministriju. Latvijā viss būtu kārtībā un tauta dzīvotu labi, ja šajā kabinetā strādājošajiem netraucētu, precīzāk uzdotu uzdevumus un, galvenais, neļautu uzņēmējiem un investoriem šo naudu piesavināties vai, vienkārši sakot, nozagt. Tāpēc, manuprāt, jāievieš progresīvie nodokļi, bet vēl labāk – bagātņiem un spekulantiem viss jāatņem, pašus jāieliek cietumā, dažus par biedinājumu pat varētu pakārt Doma laukumā, savukārt atņemtais jāatdod trūcīgajiem. Tad latvju tauta dzīvos ilgi un laimīgi.

Kamēr šādi uzskati aug augumā, Latvijai pārvarēt krīzi būs ļoti, ļoti grūti...

Roberts Ķīlis, Rīgas Ekonomikas augstskolas asociētais profesors, Stratēģiskās komisijas vadītājs, sociālantropologs

Oktobra „DnB NOR Latvijas barometra” sabiedrisko noskaņojumu dati pat nedaudz izbrīna. Gada depresīvākajā laikā, kad daudzi sabiedrisko procesu vērotāji diezgan vienprātīgi prognozēja sabiedriskus nemierus un protestus, Latvijā ir mierīgi, un sabiedriskie noskaņojumi atkal uzrāda stabilizēšanās pazīmes. Galvenokārt jautājumos par ekonomiku un valsts stāvokļa virzību – cilvēki joprojām domā pesimistiski, bet pesimisms vairs nepadziļinās. Savukārt attiecībā pret vairāk subjektīviem, uz sevi vērstiem noskaņojumiem, savas ģimenes materiālā stāvokļa un iespēju atrast labu darbu novērtējums ir viszemākais kopš mērījumu uzsākšanas. Izskatās, ka tieši šo noskaņojumu dēļ kopējie rādītāji nav vēl pacēlušies. Iznāk, ka salīdzinājumā ar 2008. gada rudeni, kad ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums vēl tik strauji nepasliktinājās, bet kopējās situācijas vērtējumi krita, tagad situācija ir pat apgriezta. Kopējie vērtējumi pat nedaudz uzlabojas, kamēr ģimenes un darba iespēju vērtējumi vēl turpina krist. Grūti teikt, ka sabiedrība izjustu ekonomisko stabilizēšanos, taču no makrolīmeņa viedokļa viss notiek kā pēc grāmatas. Kopējā situācija stabilizējas un, iespējams, uzsāks uzlaboties, kamēr subjektīvie vērtējumi, kas atpaliek, vēl turpina pazemināties.

Jaunā barometra rezultāti rāda, ka ir vismaz divas piektdaļas iedzīvotāju, kuriem neliekas, ka paliks sliktāk, un šo skaitli būtiski paturēt prātā. Protams, vēl priekšā ir grūtie ziemas mēneši, taču kļūst skaidrs, ka laužot vispārējo priekšstatu, kā sabiedrība rīkojas krīzes apstākļos, Latvijas iedzīvotāji nav izgājuši uz protesta formu. Visdrīzāk ir notikusi pielāgošanās ar pelēkās ekonomikas palīdzību, kas atspoguļojas kā nodokļu nemaksāšana (arī protests) un no padomju laikiem mantotās pacietības izspēlēšana. Ar šo Latvija varētu ieiet sabiedrības procesu vēsturē kā zīmīgs gadījums.

Jānis Ošlejs, „Latvija 2030” stratēģijas līdzautors, ekonomists

Par jauno „DnB NOR Latvijas barometru” diemžēl jāsaka - skumīgu barometru skumīgi komentēt, bet tam ir arī sudraba malaļa. Nedaudz, nedaudz ir pieaudzis optimistu skaits un tikpat nedaudz uzlabojies kopējais noskaņojums. Jācer, ka tas būs sākums labai tendencei. Tomēr blakus šai viegli priecīgajai ziņai ir arvien jūtams, ka cilvēki neredz, ka valdībai būtu plāns izejai no krīzes.

Aivita Putniņa, sociālantropoloģe

Jaunā „DnB NOR Latvijas barometra” salīdzinājumam ar pasaku tēliem ir zināms pamats, jo rezultāti rāda, ka ekonomikas krīzes nozīmīga daļa ir tās domu tēls. Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss pagājušā mēnesī ir -38%, bet valsts ekonomiskās situācijas novērtējuma indekss ir daudz zemāks, turoties ap -75%. Tāpēc pasaku tēlu izmantošana vērtējumam ir gana atbilstoša.

Ģirts Rungainis, investīciju sabiedrības „Prudentia” partneris un valdes loceklis

Manuprāt, jaunais „DnB NOR Latvijai barometrs” turpina atspoguļot izmaiņas savstarpējā valdības un sabiedrības komunikācijā un situācijas apzināšanā. Ja iedzīvotāji nepārtraukti un lielos apjomos saņem ziņas par to, ka situācija ir slikta un būs vēl sliktāka, kā arī neredzot būtisku uzlabojumu ikdienā, kaut arī tādi uzlabojumi ir cenu un atsevišķu būtisku izdevumu deflācijā, viņi jūtas slikti un baidās no tālāka pasliktinājuma. Šī sajūta savukārt uzreiz tiek projicēta atpakaļ uz valsts pārvaldi, norādot, ka tā attīstās nepareizā virzienā, kaut gan, manuprāt, notiek pilnīgi pretējais – beidzot valsts kustas pareizā virzienā: tiek domāts par ilgtspējīgu attīstību, dzīvošanu pēc līdzekļiem, kā arī pareizu prioritāšu un izdevumu optimizēšanu. Šī iracionālā domāšana atspoguļo izglītības un izpratnes līmeni sabiedrībā, kurai gulēt aizkrāsne, sapņot par nenopelnītā tērēšanu un nevēlēšanās dzīvi balstīt uz stabilām vērtībām – izglītību, strādīgumu un pieredzi - ir pieņemami un kurai izmaiņas var nest tikai laimes lāča propaganda.

Diemžēl naudas maciņos turpina palikt arvien mazāk, kas ģimeņu labsajūtu mazina, bet kopumā situācija ir stabilizējusies. Manuprāt, ievērojamus uzlabojumus diez vai varam gaidīt ātrāk par 2010. gada pavasari. Stabilizāciju uzrāda arī bezdarba pieaugums, kas nozīmē dinamisku līdzsvaru darba tirgos Latvijā un galvenajās jaunā latviešu emigrācijas viļņa mītnes zemēs.

Klāvs Sedlenieks, sociālantropologs, Rīgas Stradiņa universitātes lektors

„DnB NOR Latvijai barometra” pirmās daļas rezultātu interesantākā iezīme ir saskatāma divu indeksu grafikos, proti, valdības darba vērtējuma indeksā un kopējās attīstības vērtējuma indeksā. Šo indeksu virzieni - augstākie un zemākie punkti - lielā mērā ir paralēli: paaugstinoties vai pazeminoties vienam, līdzīgi mainās arī otrs. Tai pat laikā indeksu līknes, kas ataino viedokli par respondentu personīgo pieredzi (darba izredžu vērtējums, ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes un pašreizējais ģimenes stāvokļa vērtējums) attīstās pavisam citā veidā. Lai gan bez papildu pētījumiem ir grūti izdarīt drošus secinājumus, ir vairākas diezgan pamatotas hipotēzes.

Pirmkārt, vispārējo situāciju Latvijai iedzīvotāji cieši saista ar valdības darbu. Tādā veidā valdība kļūst par galveno atbildīgo par ekonomiskajām grūtībām, ar kādām valsts sastopas. Valdība ir arī tā, kuras darbībai visvairāk tiek pievērsta uzmanība, analizējot kopējo situāciju valstī, un šajā gadījumā tā kļūst par teju vienīgo personāžu, kuras viedoklis, darbība un nostāja it kā pilnībā nosaka situāciju valstī. Citi aspekti un darbojošās personas nav svarīgas. Šāda attieksme norāda uz izteikti pasīvu viedokli par sabiedrības lomu valsts dzīvē: sabiedrība spēj vien no malas noraudzīties vai labākajā gadījumā kritiski vērtēt to, kas notiek valstī, bet īstie noteicēji un situācijas virzītāji ir „viņi” jeb valdība.

Otrkārt, savu personisko pieredzi respondenti nesaista ar situāciju valstī vai ar valdības darbu. Tas nozīmē, ka pastāv kaut kur citur, ārpus indivīda ikdienas novērojumiem veidojies vispārējais viedoklis par to, kāda ir situācija. Līdz ar to personīgie novērojumi, salīdzinot ar vispārējo viedokli, kļūst nebūtiski.

Gan vienā, gan otrā gadījumā Latvijai iedzīvotāju spriestspēja un savas rīcības nozīmīguma apjausma ir apšaubāma. Vispārējo viedokli droši vien lielā mērā formulē masu saziņas līdzekļi, kuros uzmanību pievērš (vienlaikus piešķirot varoņa - pozitīvā vai negatīvā - statusu) pirmkārt un galvenokārt valdībai un ar to saistītajiem politiķiem. Ārpus politiskās elites notiekošais ir maznozīmīgs un nepelna uzmanību.

Kārlis Šadurskis, Rīgas Tehniskās universitātes profesors un Saeimas deputāts

Kopumā „DnB NOR Latvijai barometra” rezultāti, manuprāt, liecina par adekvātu sabiedrības reakciju uz notikumiem ekonomikā. Tur nav ne nepamatotu cerību uz brīnumu, ne arī panikas. Rezultātā visu ekonomisko rādītāju vērtējumā novērojama stabila un nedaudz lejupejoša tendence, kas esošajam laikam ir dabiski. Valdības darba vērtējuma dinamika ļoti precīzi kopē budžeta un tā grozījumu pieņemšanas notikumu kalendāru, kas arī parādās kopējā noskaņojuma indikatorā.

Jānis Taurēns, Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāte, asoc. profesors

„DnB NOR Latvijai barometra” rezultātos apkopotās iedzīvotāju prognozes par tālāku situācijas pasliktināšanos šķiet pamatotas. Budžeta konsolidācijas pasākumi nozīmēs tālāku ekonomikas atdzīšanu, kamēr algu samazināšana vēl nenovedīs pie konkurētspējas pieauguma un investīciju pieplūduma.

Mazliet kritizējama ir iedzīvotāju pārliecība par valdības pilnīgi neapmierinošo darbu, jo tās pamatā slēpts uzskats, ka valdības darbība pilnībā nosaka situāciju, nevis tās iepriekšējo gadu kļūdas, vispārējais stāvoklis pasaulē un pašu iedzīvotāju kļūdaina ekonomiska stratēģija (beztābildīgi kredīti, uzkrājumu neveidošana utt.). Pārsteidz arī, ka 2008. gada aprīlī bija tik zems kopējais stāvokļa novērtējums.

Tālis Tisenkopfs, sociologs

„DnB NORD Latvijas barometra” rezultāti rāda vispārīgo tendenci - kopumā sabiedrības viedoklis ir negatīvs, vērtējumi ir kritiski, un tuvākajā laikā straujas izmaiņas visticamāk nav gaidāmas. Ar prieku indikatoru vērtējumos gan gribētu redzēt tādas sabiedrībai aktuālas tēmas kā izglītība un veselības aprūpe, kam vajadzētu būt lielākai nozīmei visas valsts līmenī un kas citās valstīs ieņem svarīgāko lomu iedzīvotāju dienas kārtībā.

Pozitīvs un cerīgs signāls ir respondentu vērtējums par pašu darbu un strādāšanu kā izeju no krīzes situācijas, kas norāda, ka vairs nav aklas ticības populistiskiem solījumiem un dominē ticība saviem spēkiem.

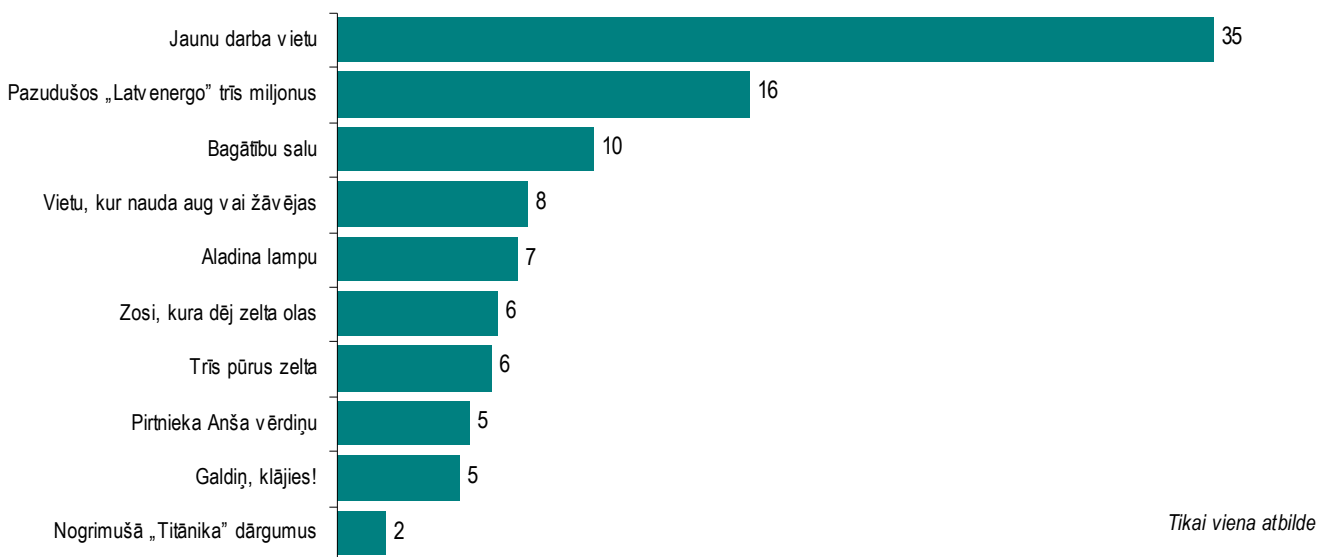
III DAĻA – PASAKAINĀ LATVIJA

Galvenie rezultāti

- Saskaņā ar pētījuma rezultātiem nedaudz vairāk kā 1/3 iedzīvotāju (35%), lai uzlabotu savu ekonomisko stāvokli, vēlētos atrast jaunu darba vietu. Vairāk nekā 1/10 vēlētos atrast arī pazudušos „Latvenergo” trīs miljonus (16%) vai bagātību salu (10%).
- Pēc iedzīvotāju domām, vislabāk šobrīd Latvijā klātos tādiem tēliem kā lapsai kūmiņam (41%) un pelēkajam vilkam (20%), bet visgrūtāk – strādīgajai Maijai (32%), godīgam politiķim (24%) un godīgam ceļu policistam (19%).
- Visbiežāk, raksturojot, kāds tēls vislabāk atbilst Latvijai un tās tautai pašreizējā situācijā, iedzīvotāji to saista ar apslapinājušos kaķēnu (29%). 17% domā, ka Latviju un tautu šobrīd vislabāk raksturotu sērdienīte, 15% - Sūnu ciema zēni, un 14% - neglītāis pīlēns. Visretāk iedzīvotāji Latviju un tās tautu raksturotu kā Baltijas tīgeri (3%) vai Šreku (4%).
- Lūgti norādīt, kas, viņuprāt, Latvijai visdrīzāk varētu atnest laimi, vairākums iedzīvotāju pauda viedokli, ka laimi nestu pašu darbs (62%). Ievērojami retāk par laimes nesējiem nosaukta Laimes māte (10%), Laimes lācis (8%), Starptautiskais Valūtas fonds (7%) u.c.
- Vairākums iedzīvotāju (53%) domā, ka Latvija pašreiz dodas uz „aizej tur, nezin kur”. Salīdzinoši neliela daļa ir noskaņoti pozitīvi – tikai 8% uzskata, ka Latvija ir ceļā uz demokrātiskas Eiropas valsts situāciju, bet visretāk respondenti norādījuši, ka Latvija dodas uz miera un pārticības malu (1%) vai uz laimīgo zemi (1%).
- Lūgti norādīt, kā vadībā Latvija varētu izkļūt no grūtībām, visbiežāk iedzīvotāji pauduši paļāvību uz gudriem politiķiem (42%). Viedokli, ka ir nepieciešams jauns latviešu Vadonis, pauda 17%, bet 11% domā, ka Latvijai no grūtībām palīdzētu izkļūt jauna partija.

Pasakainā Latvija

Ko Jūs visvairāk vēlētos atrast, lai uzlabotu savu ekonomisko stāvokli?

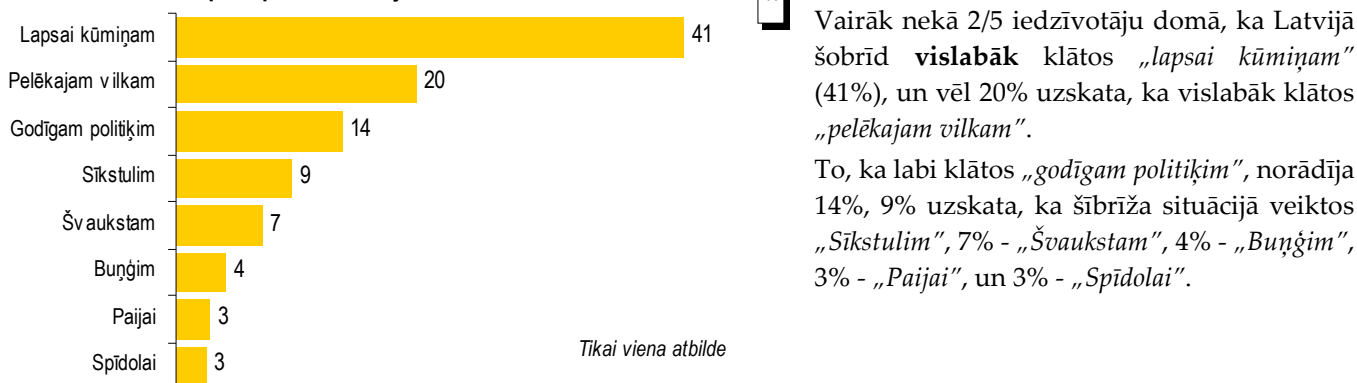

2009.gada 16.oktobris-27.oktobris, N=922 Latvijas iedzīvotāji, kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu

2009.gada oktobrī iedzīvotājiem lūdza norādīt, ko viņi visvairāk vēlētos atrast sava ekonomiskā stāvokļa uzlabošanai. Kā liecina dati, nedaudz vairāk kā 1/3 Latvijas iedzīvotāju (35%), lai uzlabotu savu ekonomisko stāvokli, vēlas atrast „jaunu darba vietu”. To, ka vēlētos atrast „pazudušos „Latvenergo” trīs miljonus”, minēja 16%, un vēl 10% gribētu atrast „bagātību salu”.

Citus labklājības avotus vēlētos atrast mazāk kā 1/10 iedzīvotāju. 8% vēlētos atrast „vietu, kur nauda aug vai žāvējas”, 7% - „Aladina lampu”, 6% - „zosi, kura dēj zelta olas”, 6% - „trīs pūrus zelta”, 5% - „pirtnieka Anša vērdiņu”, 5% - „galdiņ, klājies!”, un tikai 2% vēlētos atrast „nogrimušā „Titānika” dārgumus”.

Kādam tēlam, Jūsprāt, pašlaik Latvijā klātos vislabāk?

2009.gada 16.oktobris-27.oktobris, N=827 Latvijas iedzīvotāji, kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu

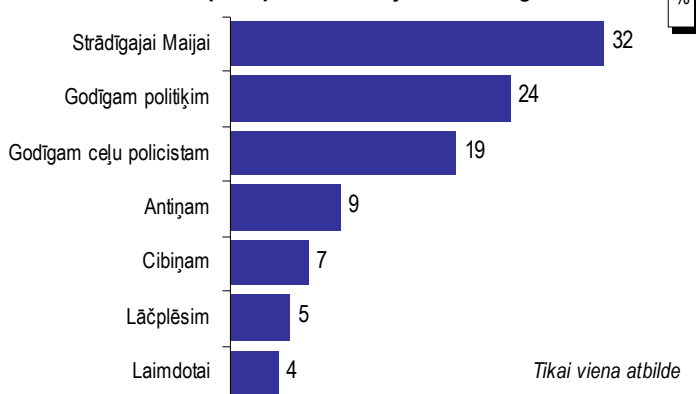
Vairāk nekā 2/5 iedzīvotāju domā, ka Latvijā šobrīd **vislabāk** klātos „lapsai kūmiņam” (41%), un vēl 20% uzskata, ka vislabāk klātos „pelēkajam vilkam”.

To, ka labi klātos „godīgam politiķim”, norādīja 14%, 9% uzskata, ka šībrīža situācijā veiktos „Sīkstulim”, 7% - „Švaukstam”, 4% - „Buņģim”, 3% - „Pajjai”, un 3% - „Spīdolai”.

Savukārt **visgrūtāk**, pēc iedzīvotāju domām, Latvijā šobrīd klātos „strādīgajai Maijai” (32%) un „godīgam politiķim” (24%). Jāatgādina, ka to, ka godīgam politiķim klātos vislabāk, iedzīvotāji atzīmēja retāk – 14%.

To, ka visgrūtāk klātos „godīgam ceļu policistam”, minēja 19%, bet mazāk kā 1/10 nosauca citus tēlus – „Antiņam” (9%), „Cibiņam” (7%), „Lāčplēsi” (5%) un „Laimdotu” (4%).

Kādam tēlam, Jūsprāt, pašlaik Latvijā klātos visgrūtāk?

2009.gada 16.oktobris-27.oktobris, N=883 Latvijas iedzīvotāji, kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu

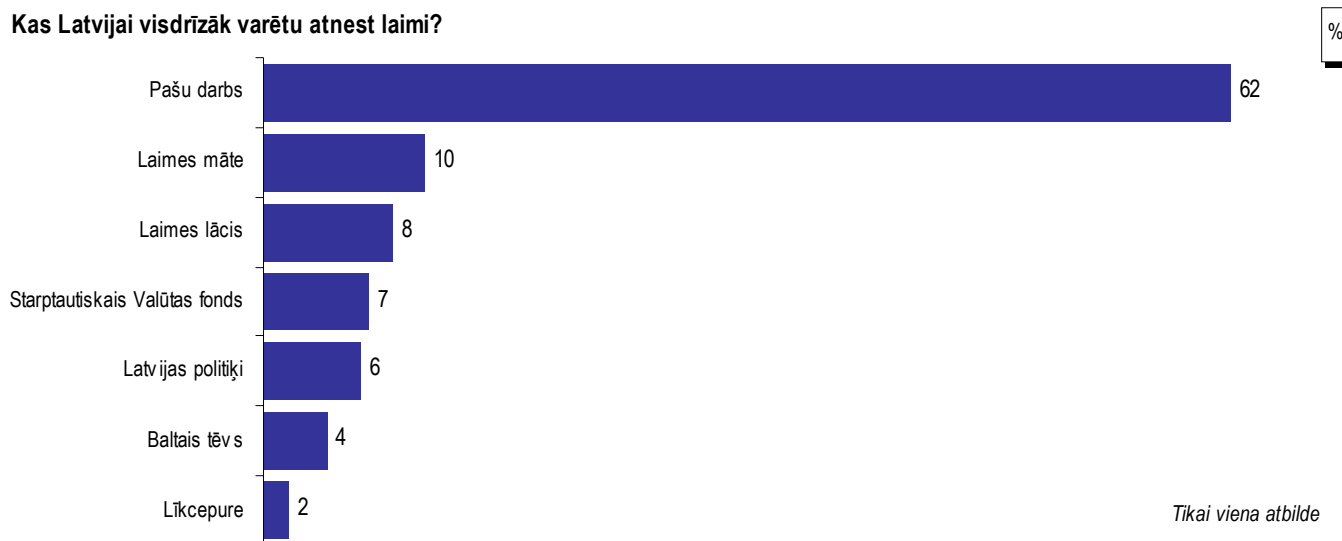
Kāds tēls/ tēli, Jūsbrāt, vislabāk raksturotu Latviju un tās tautu pašreizējā situācijā?

2009.gada 16.oktobris-27.oktobris, N=856 Latvijas iedzīvotāji, kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu

Attiecībā uz to, kādi tēli vislabāk raksturo Latviju un tās tautu pašreizējā situācijā, iedzīvotāju vidū nav bijusi vienprātība. Visbiežāk iedzīvotāji Latviju un tās tautu raksturo kā „apslapinājušos kaķēnu” (29%). Vairāk nekā 1/10 nosauca arī tādus tēlus kā „sērdienīte” (17%), „Sūnu ciema zēni” (15%), „neglītais pīlēns” (14%) un „Pelnušķīte” (11%). Savukārt visretāk iedzīvotāji domā, ka Latviju un tās tautu pašreizējā situācijā iespējams uzskatīt par „trīs tēva dēliem” (9%), „Šreku” (4%) vai „Baltijas tīģeri” (3%).

Kas Latvijai visdrīzāk varētu atnest laimi?

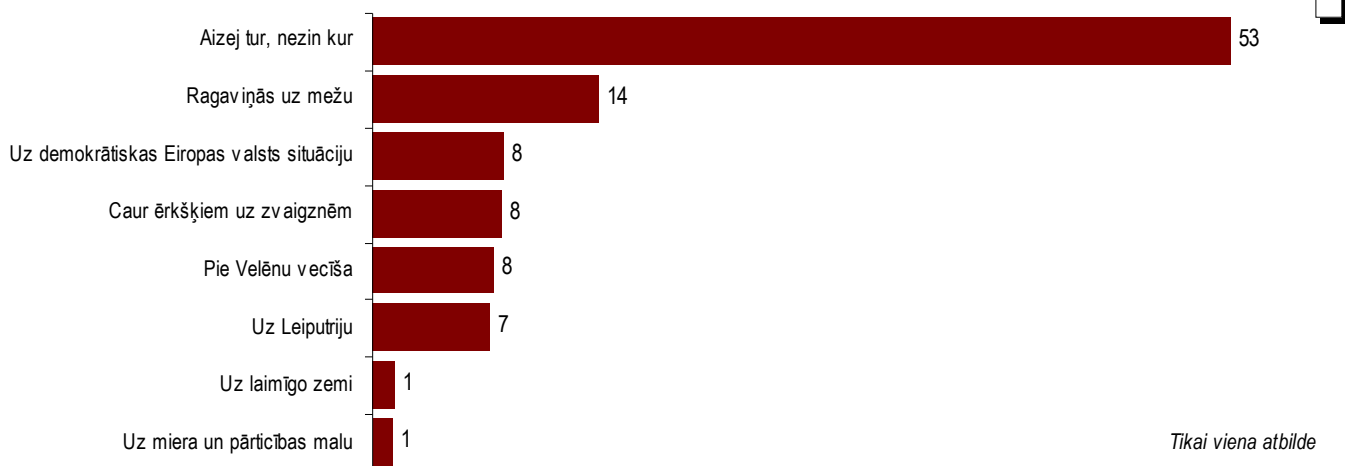

2009.gada 16.oktobris-27.oktobris, N=904 Latvijas iedzīvotāji, kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu

Lielākā daļa iedzīvotāju kā laimes nesēju Latvijai uzskata „pašu darbu” (62%). Paļaušanos uz citu spēkiem iedzīvotāji pauduši ievērojami retāk – 10% domā, ka Latvijai laimi visdrīzāk varētu atnest „Laires māte”, 8% uzskata, ka tas varētu būt „Laires lācis”. To, ka Latvijai visdrīzāk laimi varētu atnest „Starptautiskais Valūtas fonds” vai „Latvijas politiķi”, norādīja attiecīgi 7% un 6% iedzīvotāju, bet visretāk iedzīvotāji paļaujas uz „Balto tēvu” (4%) un „Līkcepure” (2%).

Atbildes dažādās sociāldemogrāfiskajās grupās liecina, ka biežāk nekā caurmērā to, ka Latvijai laimi varētu atnest „pašu darbs”, norādīja iedzīvotāji vecumā no 35 līdz 44 gadiem, augstāko izglītību ieguvušie, iedzīvotāji ar vidēji zemiem vai augstiem ienākumiem, kā arī Rīgā un Vidzemē dzīvojošie.

Uz kuriem, Jūsaprāt, pašreiz dodas Latvija?

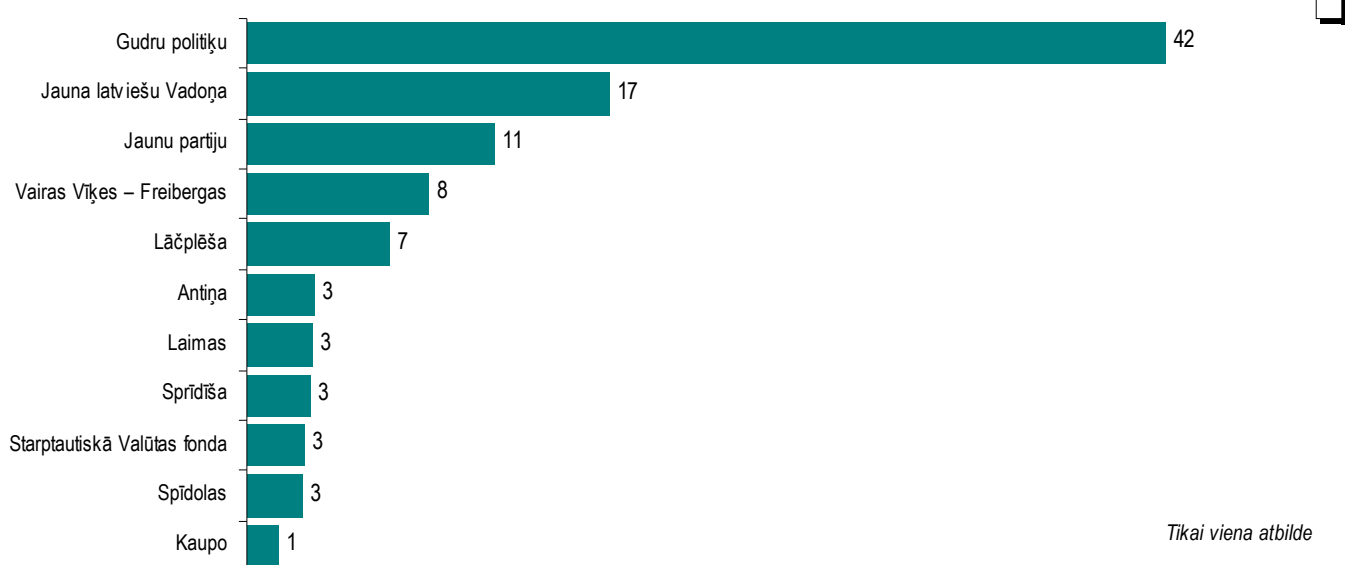
2009.gada 16.oktobris-27.oktobris, N=942 Latvijas iedzīvotāji, kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu

Lūgti norādīt, kas vislabāk raksturo Latvijas šobrīd attīstību, vairākums iedzīvotāju pauda pesimistiskus vērtējumus – 53% domā, ka Latvija dodas uz „aizej tur, nezin kur”, bet 14% ir pārliecināti, ka Latvija šobrīd dodas „ragaviņās uz mežu”.

Salīdzinoši retāk - 8% domā, ka Latvija ir virzienā „uz demokrātiskas Eiropas valsts situāciju”, tikpat bieži norādīts arī, ka Latvija šobrīd dodas „caur ērkšķiem uz zvaigznēm” (8%) vai „pie Velēnu vecīša” (8%). Nedaudz retāk iedzīvotāji norādīja, ka Latvija dodas „uz Leiputriju” (7%), un 1% pauda viedokli, ka Latvijas galamērķis ir „laimīgā zeme” vai „miera un pārticības mala” (1%).

Jāpiebilst, ka jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem nedaudz biežāk (11%) kā citas vecuma grupas (6% - 8%) pauda viedokli, ka Latvija ir virzienā uz demokrātiskas Eiropas valsts situāciju. Tiesa, visās grupās visbiežāk minētā atbilde bija „aizej tur, nezin kur”.

Kā vadībā Latvija varētu izkļūt no grūtībām?

2009.gada 16.oktobris-27.oktobris, N=908 Latvijas iedzīvotāji, kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu

Kaut arī salīdzinoši maz iedzīvotāju uzskata, ka Latvijai laimi visdrīzāk varētu atnest Latvijas politiķi, vairāk nekā 2/5 respondentu (42%) pauda viedokli, ka tieši „gudru politiķu” vadībā Latvija varētu izkļūt no grūtībām.

Viedokli, ka Latvijai izkļūt no grūtībām palīdzētu „jauns latviešu Vadība”, pauda 17%, un nedaudz vairāk kā 1/10 uzskata, ka Latvijai varētu palīdzēt „jauna partija” (11%).

8% iedzīvotāju domā, ka Latvija varētu izkļūt no grūtībām Vairas Viķes – Freibergas vadībā, bet 7% uzskata, ka būtu nepieciešams „Lāčplēsis”.

Vienlīdz bieži iedzīvotāji pauduši viedokli, ka Latvijai palīdzētu „Antiņš” (3%), „Laima” (3%), „Sprīdītis” (3%), „Starptautiskais valūtas fonds” (3%) vai „Spīdola” (3%), bet visretāk minēta atbilde, ka Latvijai no grūtībām izkļūt palīdzētu „Kaupo” (1%).

IV DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR PASAKAINO LATVIJU

Pauls Bankovskis, rakstnieks

„DnB NORD Latvijas barometra” neparastā tēma „Pasakainā Latvija” uzrāda dažas pārsteidzošas un cerīgas iezīmes. Piemēram, atbilžu rezultātos uz jautājumu par to, kā vadībā Latvija varētu izkļūt no grūtībām. Vairākums jeb 42% paļaujas uz gudriem politiķiem, bet jaunu vadoni kā glābiņu saskata 17% - tas nav maz, tomēr nav arī vairākuma viedoklis. Laimīgā kārtā arī uz jaunām partijām kā glābiņu cer tikai 11% - jācer, ka līdz Saeimas vēlēšanām procents nepalielināsies un Saeimā, izmantojot banānus un citus solījumus, atkal neiekļūs visādi putnu bubuļi.

Par labu zīmi es uzskatu arī atbildi uz jautājumu par sava ekonomiskā stāvokļa uzlabošanu. 62% respondentu, kas šādu iespēju saskata jaunas darba vietas atrašanās, nevis vienkārši cerībās atrast pazudušu maciņu vai svešus miljonus – tas nebūt nav peļami, it īpaši uz kopējā paškritiskas skepses un cerību trūkuma fona (no pasaku tēliem atbildētāji uzskata, ka vissliktāk mūsdienu Latvijā klātos strādīgajai Maijai no Annas Brigaderes „Maijas un Pajjas” - 35%). Arī laimi Latvijai pārsteidzošā kārtā varētu atnest nevis bēdīgi slavenais Laimes lācis, bet pašu darbs.

Atbildes uz jautājumu par to, kāds tēls vislabāk atbilst Latvijai tās pašreizējā situācijā, nešķiet pārliecinošas vai pārsteidzošas. Manuprāt, apslapinājies kaķēns nav salīdzināms ar Sūnu ciema zēniem, Šreks – ar Baltijas tīģeri (tas, protams, ir tikai minējums, taču man ir aizdomas, ka kaķēns daudzus uzrunājis kaut vai tāpēc, ka arī populārā „Prāta vētras” dziesmā ir runa par kaķēnu, un vispār – kaķēns ir kaķēns). Līdzīgi, manuprāt, jautājumā par to, kur Latvija patlaban atrodas, būtu jāiekļauj arī variants „Elle”, jo miera un pārticības mala un laimīgā zeme būtībā ir sinonīmi. Amizanti, ka līdzās pasaku tēliem pie atbilžu variantiem par jautājumu, kuriem tēliem šobrīd Latvijā klātos vislabāk, minēti arī „godīgs politiķis” un „godīgs ceļu policists”. Iespējams, ka šie varianti atspoguļo ne tik daudz aptaujas dalībnieku viedokli, bet gan aptaujas veidotāju domu gājienu – taču nevar noliegt, arī tas atspoguļo patlaban Latvijā valdošo noskaņojumu.

Margarita Dunska, Dr.oec., Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes asoc. profesore

Meklējot „DnB NORD Latvijas barometra” otrās daļas tēmu un sastādot jautājumus, aptaujas veidotāji bija atjautīgi un to darīja, izmantojot pasaku un folkloras tēlus. Jautājumos bija jāizvērtē Latvija kā pasaku zeme, jānosaka, kādiem tēliem būtu dzīvot vieglāk vai grūtāk, uz kādu pasakainu zemi mēs ejam un kas mūs tur aizvedīs. Veselīga humora deva neatstāj cilvēkus arī grūtajos brīžos, un, cerams, aptaujātie tā to arī uztvēra.

Diezgan skumji bija lasīt apkopotās atbildes, kas ļoti labi raksturo valdošo kopējo pesimismu un ironiju, izteiktu pasaku tēlos, un pēc būtības neatšķiras no atbildēm uz pirmās daļas nopietnajiem jautājumiem. Tēli, kas vislabāk raksturo Latvijas un tautas pašreizējo situāciju, ir apslapinājies kaķītis, sērdienīte un Sūnu ciema zēni. Labi, ka varam par sevi paironizēt! Un labi, ka kopumā nav pazaudēta arī realitātes izjūta: uz jautājumu, kas visdrīzāk atnesīs Latvijai laimi, 62% cilvēku atbildēja, ka pašu darbs, kaut gan uz jautājumu, kam klājas tagad visgrūtāk, visbiežāk atbildēja, ka strādīgajai Maijai. Tai pašā laikā, izmantojot pasaku tēlus un ne tikai, parādās cilvēku ticība brīnumiem. Samērā daudz respondentu domā, ka laimi atnesīs „bagātību sala” vai Latvenergo pazudušie miljoni, vai arī no grūtībām izvedīs „gudri politiķi”, „jauns vadonis” un „jauna partija”. Paldies tēmas autoriem par iespēju paraudzīties uz sevi diezgan netradicionāli!

Gundars Ķeniņš – Kings, Latvijas Zinātņu akadēmijas ārzemju loceklis, profesors

Oktobrī „DnB NORD Latvijas barometra” veidotāji pētījumu sagatavojuši ļoti radoši, taču pat pasakainai Latvijai velni, raganas un pūķi nebūt nav pacietīgi vai žēlsirdīgi.

Reiz Aļaskas Universitātes profesors Davids Porters pēc savas pirmās lekcijas Latvijā ieklausījās savos klausītājos: „Pasakas... pīlītes,” viņš atkārtoja dzirdēto. Es viņam skaidroju, ka latviešiem pasakas patīk, bet ka viņi tām daudz netic. Īpaši tad, ja klausītāji sadzird, ka viņiem pūš pīlītes. Tā nu D. Porters vēl tagad man saka, ka nevis viņš, bet latvieši labprāt viens otram „stāsta pasakas un pūš pīlītes.”

Taču pasakās atrodam lielu dažādību un savu daļu patiesības. Atceros bērna gados lasītās profesora Pētera Šmita latviešu tautas pasakas. Tad ar ziemeļnieku pasakām bija daudz kopīga, bez laimes lāčiem un citiem ienācējiem. Jāatzīst gan, ka Kārlis Skalbe, vislatviskākais no mūsu pasaku rakstītājiem, ievēroja tautā dzirdētās vērtības, kur vecās un jaunās atziņas bija gan interesantas, gan pamācošas. Šodien mēs no saviem un ziemeļnieku senčiem esam attālinājusies.

Analizējot Latvijas situāciju pasaku un folkloras tēlu valodā, mums ir sērdienītes, kas pamukušas no ļaunām pamātēm, atjautīgi ganu zēni, kas viegli tiek galā ar vientiesīgiem velniem, strādīgi līdumnieki un tēva dēli, kas aiziet pasaulē laimi meklēt ar cirvi pār plecu. Tomēr Latvija ir pasaku zeme, kur dzīvo mierīgi un kur pietiek ar godīgu darbu un pašu gudrību.

Pārrunājot Latvijas un latviešu tēlus, manai sievai Valdai vistuvākais ir bārenītes tēls. Viena palikusi, viņa raud rūgtas asaras un meklē gan mīļu roku, gan labu padomu. Viņa nojauš, ka viņai laimēsies izdzīvot savus grūtākos gadus, taču viņa ir apmulsusi un nezina, ko uzklausīt, kurp iet, ko darīt. Diemžēl viņa nav gatava būt Spīdolas lomai un netic, ka strādīgā Maija ir viņai šodien noderīgs paraugs. Iespējams, ka šodien derētu būt kā viltīgai lapsai, bet šis tēls bārenītei nemaz nepiestāv. Drīzāk Olafa Stumbra iedzejotais latviešu nacionālais zvērs – vāvere. Taču tas ir cits stāsts, jo vāverei vislabāk klājas tālā un svešā brīnumu mežā.

Un tomēr bārenīte nojauš, ka izklūt no nelaiemes viņai palīdzēs mazliet laimes, bet visbiežāk jauns un labāks darbs. Šis sapnis modernā pasaulē viņu vedinātu uz skolu, uz jaunām atziņām un uz agrāk nepazītu nodarbošanos. Ja runājam par centību un taupību, tad viņa arvien vairāk domā par pagaidu darbu un Vītola fonda stipendijām. Kā jau zinām, nekad Latvijā nav bijis tik daudz ticības izglītībai kā labākās nākotnes pamatam.

Roberts Ķīlis, Rīgas Ekonomikas augstskolas asociētais profesors, Stratēģiskās komisijas vadītājs, sociālantropologs

„DnB NORD Latvijas barometra” nedaudz humoristiskie jautājumi liecina par dažām uzmanības vērtām iezīmēm. Pirmkārt, vadonisms tomēr nav dominējoša attieksmes forma, un daļa cilvēku joprojām alkst pēc godīgiem politiķiem. Un, otrkārt, populārs ir pašraksturojums - esam bez izpratnes un zināšanām, ko darīt tālāk un ar zināmu vēlmi ātri atrast, nevis veidot labus dzīves apstākļus. Grūti pateikt, kā bija pirms krīzes, bet nebūtu labi, ja šos noskaņojumus tā būtu pastiprinājusi.

Ingmārs Līdaka, Zaļo un Zemnieku savienības frakcijas priekšsēdētāja vietnieks

Jaunais „DnB NORD Latvijas barometrs” ir krietni atšķirīgāks nekā parasti, bet neliela deva sāju smieklu vienmēr ir nepieciešama. Jāatzīst gan, ka lielākoties sabiedrībā valdošo skepsi un pašironiju kultivē mediji, piemēram, interneta portāli, kuros komentētāji cenšas pārspēt viens otru nomelnošanā un sulīgā zākāšanā. Arī šis pētījums ir izmantojis pašironijas elementus, taču, manuprāt, tie ir mazliet par melnu, kas visticamāk ir piedāvāto atbilžu variantu dēļ.

Visvairāk priecē divas atbildes. Loģiska atbilde ir sniegta uz jautājumu par Latvijas laimi – to varētu nodrošināt tikai un vienīgi pašu darbs! Un otra pozitīvā ziņa ir, ka kāds iedomājies arī par godīgiem politiķiem kā laimes nesējiem, jo tas pierāda, ka apstākļi un valdošās noskaņas nav tik kritiskas, ko arī varēja redzēt un sajūst 18.novembra vakara norisēs – lāpu gājienā un himnas dziedāšanas laikā krastmalā. Esmu diezgan pārliecināts, ka, ja anketēšanu veiktu tajā vakarā, rezultāti būtu pavisam citi. Vismaz gribas ticēt, ka tā tas būtu.

Jānis Ošlejs, „Latvija 2030” stratēģijas līdzautors, ekonomists

„DnB NORD Latvijas barometrā” rodamā sajūta par mazu, ķēpā iekļuvušu kaķēnu, kas apjucis gaida, kas notiks, nav patīkama un iedrošina un nevedinās latviešus atsākt investīcijas un izaugsmi. Cerības pēc gudriem politiķiem vai jaunām partijām ar jauniem, gudrākiem risinājumiem kā līdzšinējie, ir tīri līdzīgas ilgām pēc Vadoņa – mistiskas būtnes, kas uzdāvinās atpakaļ labklājību, ko atņēmusi dižķibeles, taču tā nav izeja. Paldies Dievam, latviešiem ir duāla daba: reizē ar mistiskām vēlmēm pēc pestīšanas no augšas, vairums tomēr izeju no krīzes redz savā, tīri praktiskā darbā, un tas ir ļoti labi. Vien žēl, ka strādīgajām Maijām šobrīd nav darba. Darba vietu radīšanai jeb drīzāk apstākļiem, kuros privātajam sektoram to darīt ir vieglāk, būtu jābūt mūsu valdības prioritātei.

Janīna Kursīte - Pakule, profesore

„DnB NORD Latvijas barometra” tēma „Pasakainā Latvija” ir ļoti atraktīva, atbildētājam ļaujot atslābt un nedaudz aizmirsties no notikumiem Latvijas ekonomikā un politikā, un atbildēt patiesāk.

Piemēram, jautājumā par personībām, kā vadībā Latvija varētu izklūt no grūtībām, rezultāti ir ļoti iepriecinoši, jo iedzīvotājos ir pārliecība, ka šīs personas ir gudri politiķi (42%). Manuprāt, vēl interesantāk būtu, ja atbilžu variantu varētu sadalīt sīkāk, iekļaujot ne tikai Vairu Viķi – Freibergu, par kuru savu vērtējumu izteica 8% respondentu, bet arī virkni citu pašlaik ietekmīgu politiķu: A.Šleseru, A.Lembergu, A.Šķēli, E.Repši, Č.V.Kristovski un citus. Citādi iznāk, ka V.Viķe - Freiberga ir ārpus „gudrajiem politiķiem”, un varētu precīzāk redzēt, ko cilvēki ar šādu apzīmējumu saprot.

Tajā pašā jautājumā ir atbilde par Starptautisko Valūtas fondu kā Latvijas laimes nesēju, kas esošajos apstākļos ir saprotams viedoklis, taču kā atbilžu variants izvēlēts pavisam reti (3%). Taču, manuprāt, līdz ar esošajām atbildēm varētu piedāvāt arī variantus par citu valstu vai organizāciju palīdzību, piemēram, Skandināvijas valstis, Krievija, Vācija, Lietuva vai Igaunija, kas atspoguļotu sabiedrības viedokli par minētajām valstīm kā Latvijai draudzīgām.

Jautājumā par Latviju raksturojošo tēlu būtu interesanti, kā iedzīvotāji atbildētu, ja tiktu piedāvāts arī pēdējā laikā aktualizētais „sabraukta eziša” tēls? Tikpat intriģējošas, manuprāt, ir to respondentu atbildes, kuri

izvēlējušies „Sūnu ciema zēnus”: vai tas ir attiecināms uz sevi kā slinkajiem sūnciemiem vai tieši pretēji - uz jaunajiem, kas ir gatavi un grib pašu rokām pārveidot apkārt notiekošās lietas?

Lai arī atbildes „aizej tur, nezin kur” un „ragaviņās uz mežu” nav tie pozitīvākie vērtējumi, tie ļoti labi raksturo, uz kuriem, iedzīvotājpār, dodas Latvija.

Savukārt Švauks un Buņģis, kuriem, pēc respondentu domām, patlaban klātos ne pārāk labi (attiecīgi 7% un 4%), manuprāt, no kolektīvās atmiņas ir pabalējuši tēli un ir piemirstas tos raksturojošās īpašības, tādēļ to vietā ir izvēlēti citi, esošajam laikam atbilstošāki un raksturīgāki. Varbūt te Lāčplēsi varētu minēt, piemēram, Spīdolas vietā, jo Spīdola ar buršanām „cepuri kuldama” Latvijā nevarētu dzīvot, ko arī parāda 3% respondentu.

Un nobeigumā gribu ieteikt atbilžu variantus jautājumā par laimes nesējiem. Manuprāt, Likcepure ir plašākai publikai piemirsies tēls, un es tā vietā varētu ielikt Naudas pūķi, kas patlaban būtu aktuālāk, taču kopumā ir iepriecinoši, ka „pašu darbs” bijusi visbiežāk izvēlēta atbilde.

Andris Ozoliņš, DnB NORD Bankas prezidents

Laikā, kad dabā un cilvēkos mēdz valdīt pelēcīgums un gada nogales svētku noskaņas vēl tikai gaidāmas, „DnB NORD Latvijas barometra” otro sadaļu veidojam ar lielāku viegluma un nenopietnības pieskaņu.

Lai gan pētījuma tēma „Pasakainā Latvija” pēc tās būtības ir salīdzinoši iracionāla, tomēr pētījumā izteikti parādās Latvijas iedzīvotāju pietiekami racionālā daba un ticība saviem spēkiem.

Domājot par Latvijas ekonomikas ilgtermiņa attīstību un tai nepieciešamajām iedzīvotāju iezīmēm, pozitīvi ir vērtējams tas, ka 62% iedzīvotāju uzskata, ka Latvijai laimi, visdrīzāk, varētu atnest pašu darbs.

Vairāk nekā trešā daļa (35%) respondentu uzskata, ka arī viņu mājsaimniecības ekonomisko stāvokli vislabāk spētu uzlabot jauns, labs darbs, vienlaikus (32%) atzīstot realitāti, ka pašreiz Latvijā visgrūtāk klājas tieši labticīgajiem darba veicējiem jeb Maijai no Annas Brigaderes „Maijas un Paijas”.

Atbildot uz jautājumu par to, kā vadībā Latvija varētu izkļūt no grūtībām, atklājās, ka gandrīz puse no Latvijas iedzīvotājiem – 42% - paļaujas uz gudriem politiķiem un ievērojami mazāka iedzīvotāju daļa par potenciālo glābiņu uzskata jaunu vadoni vai jaunas partijas (attiecīgi 17% un 11%).

Visbeidzot, raksturojot Latvijas pašreizējo situāciju, 29% iedzīvotāju uzskata, ka valsts ir kā mazs, apslapinājies kaķēns. Manuprāt, šis kaķēna tēls sevī ietver gan zināmu līdzjūtību un iecietību, gan arī reāli iespējamu dinamiku – ja mēs strādāsim, būsim enerģiski un optimistiski, tad šis mazais, slapjumā iekļuvušais kaķēns var izaugt un pārvērsties par istu Baltijas tīģeri.

Aivita Putniņa, sociālantropoloģe

„DnB NORD Latvijas barometra” jautrā daļa rāda, ka cilvēki norobežojas no valsts pārvaldes un labprāt par to pasmejas, asociējot viltību un plēsonību ar šajā laikā izdzīvošanai nepieciešamām īpašībām. Neskatoties uz neseno Grūtupa kunga sociālo reklāmu par tukšo vadoņa vietu un vairāku partiju viena vadoņa sindromu, atbalsts jauna vadoņa idejai ir salīdzinoši mazs, un lielākā respondentu daļa joprojām paļaujas uz politiķu kolektīvu, cerot tajā saskatīt gudrības avotu.

Klāvs Sedlenieks, sociālantropologs, Rīgas Stradiņa universitātes lektors

Latvijas iedzīvotāju mitoloģiskās domāšanas apraksts „DnB NORD Latvijas barometrā” ir ļoti komplicēts. Kaut arī līdzīgi dainām šis pētījums ir tikai lielā mīta drumsklas, oriģinālu tomēr ir iespējams vairāk vai mazāk ticami rekonstruēt.

Latvija galvenokārt ir zeme, kurā dzīve ir viegla viltīgajam lapsam kūmiņam un plēsonīgajam vilkam, bet grūti ir gan strādīgajai Maijai, gan godīgiem varas pārstāvjiem. Tomēr visiem kopā būtiskākais ir strādāt pašiem, pirms tam atrodot labu darbu. Strādīgā Maija šajā kontekstā varētu izvirzīties priekšplānā, jo viņa jau māk cītīgi strādāt un droši vien arī viegli atrastu labu darbu, tomēr viņai ir visgrūtāk. Tāpēc nākas secināt, ka Maija tikai vārdos ir cītīga, bet darbos viņa tālu atpaliiek no lapsas kūmiņa vai plēsīgā vilka. No grūtībām savukārt varētu izkļūt ar gudru politiķu un jauna vadoņa palīdzību, tomēr laimi tas neatnesīs, jo laimi nes tikai pašu darbs. Ņemot vērā, ka visvieglāk šajā grūtajā situācijā ir jau minētajiem suņu dzimtas pārstāvjiem, bet godīgiem valsts pārstāvjiem un strādīgajai Maijai ir visgrūtāk, ticami ir pieņemt, ka gudrie politiķi, starp kuriem arī ir jauns latvju vadonis, nebūs godīgi, bet strādās cītīgi.

Kārlis Šadurskis, Rīgas Tehniskās universitātes profesors un Saeimas deputāts

Oktobra „DnB NORD Latvijas barometra” jautājumā par tautai raksturīgāko tēlu es pats noteikti izvēlētos trīs tēva dēlus. Tikai jautājums - vai trešais jau pošas jājienam Stikla kalnā vai vēl domā, kurš no abiem „gudrajiem” brāļiem ir mazāks nelietis?

Savukārt jautājumā, kas varētu atnest Latvijai laimi, respondenti, manuprāt, mazliet liekuļo un atbild, kā vajag, ja vien ar jēdzienu „pašu darbs” nedomā to darbu, kas jādara priekšniekam, kaimiņam, valdībai vai ikvienam citam, tikai ne man pašam.

Tālis Tisenkopfs, sociologs

Manuprāt, pasaku tēlu un personāžu izmantošana „DnB NORD Latvijas barometrā” ir apsveicams un humoristisks solis, taču visticamāk vērtējumi nav viennozīmīgi, un mēs nevaram zināt, ko katrs respondents ar tiem ir domājis, taču var novērot kopsakarības ar realitāti. Piemēram, atbilde „aizej tur, nezin kur” uz jautājumu par valsts attīstības virzienu ir diezgan skaidri saistāma ar reālo situācijas attīstību un sabiedrības noskaņojumu. Līdzīgi atbildes par lapsu kūmiņu un vilku norāda, ka respondenti par izdzīvošanai piemērotākām uzskata tādas personas, kurām piemīt zināmas viltības un izveicības iezīmes, taču visticamāk šie vērtējumi balstīti stereotipos.

Ļoti interesantas atbildes ir par godīgiem politiķiem, kuri ir vai varētu būt valsts un visas sabiedrības laimes nesēji. Šajā sakarā jāatzīmē, ka morālās vērtības cilvēkos vēl nav zudušas, tās turpina funkcionēt un neatkarīgi no patlaban valdošās situācijas tām ir liela noturība.

Rimants Ziedonis, rakstnieks

Parasti „DnB NORD Latvijas barometrs” tiek veikts, lai izzinātu Latvijas iedzīvotāju noskaņojumu, viedokli un attieksmi visnotaļ nopietnos jautājumos. Arī tagad rezultātos redzam, ka iedzīvotāju noskaņojums ir visnotaļ saspringts. Tādēļ, manuprāt, pareizi, ka šajā gadījumā iedzīvotāji nav vis izklaušināti dramatiskā nopietnībā, bet ar humoru un ar literāras improvizācijas klātbūtni. Elektrizētas situācijas laikam gan nevar „izlādēt” ar jaunu strāvas devu, drīzāk ar paradoksālu domāšanu. Psihologi droši vien teiktu - nekad drūmā žēlsirdībā neprasi nokaitinātam un nomāktam cilvēkam, kā viņš jūtas, tas nokaitinās un nomāks viņu vēl vairāk. Bet te ir brīdim piemērota uzrunas un jautājuma intonācija.

PIELIKUMI**DnB NORD Latvijas barometra Nr.19 aptaujas tehniskā informācija**

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1010 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (125 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 16.10.2009. līdz 27.10.2009.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR leM PMLP ledz. reģ. dati uz 01.07.08.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0

REĢIONS

Rīga	32.7	32.0	32.0
Pierīga	15.3	17.2	17.2
Vidzeme	11.7	10.2	10.2
Kurzeme	13.0	13.1	13.1
Zemgale	11.8	12.3	12.3
Latgale	15.5	15.2	15.2

DZIMUMS

Vīrieši	45.6	46.9	46.9
Sievietes	54.4	53.1	53.1

TAUTĪBA

Latvieši	61.5	57.4	57.4
Citi	38.5	42.6	42.6

VECUMS

18 - 24 g.v.	14.8	14.8	14.8
25 - 34 g.v.	20.1	19.3	19.3
35 - 44 g.v.	17.2	18.4	18.4
45 - 54 g.v.	19.3	19.3	19.3
55 - 74 g.v.	28.6	28.2	28.2

STATUSS

Strādājošie	51.2	51.3
Nestrādājošie	48.8	48.7

IZGLĪTĪBA

Pamata	13.3	13.3
Vidējā, vidējā speciālā	63.1	63.6
Augstākā	23.7	23.2

PILSONĪBA

LR pilsoņi	85.8	84.6
Respondenti bez LR pilsonības	14.2	15.4

Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums.

DnB NORD Latvijas barometra Nr.19 aptaujā izmantotā anketa

I DAĻA - INDIKATORI

N1. Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Pareizā	1
Nepareizā	2
Grūti pateikt/ NA	8

N2. Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Pilnībā apmierināts	1
Drīzāk apmierināts	2
Drīzāk neapmierināts	3
Pilnībā neapmierināts	4
Grūti pateikt/ NA	8

N3. Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N4. Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Uzlabojas	1
Pasliktinās	2
Nemainās	3
Grūti pateikt/ NA	8

N5. Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N6. Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N7. Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N8. Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

Ļoti labas	1
Drīzāk labas	2
Viduvējas	3
Drīzāk sliktas	4
Ļoti sliktas	5
Grūti pateikt/ NA	8

II DAĻA – PASAKAINĀ LATVIJA

L1. Ko Jūs visvairāk vēlētos atrast, lai uzlabotu savu ekonomisko stāvokli? (Izsniegt kartīti L1! Izvēlēties TIKAI VIENU atbildi!)

Pirtnieka Anša vērdiņu	1
Trīs pūrus zelta	2
Pazudušos „Latvenergo” trīs miljonus	3
Vietu, kur nauda aug vai žāvējas	4
Nogrimušā „Titānika” dārgumus	5
Galdiņ, klājies!	6
Bagātību salu	7
Aladina lampu	8
Zosi, kura dēj zelta olas	9
Jaunu darba vietu	10
Nav atbildes (nepiedāvāt, atzīmēt tikai, ja respondents atsakās atbildēt)	98

L2. Kas Latvijai visdrīzāk varētu atnest laimi? (Izsniegt kartīti L2! Izvēlēties TIKAI VIENU atbildi!)

Laires lācis	1
Laires māte	2
Baltais tēvs	3
Līkcepure	4
Starptautiskais Valūtas fonds	5
Latvijas politiķi	6
Pašu darbs	7
Nav atbildes (nepiedāvāt, atzīmēt tikai, ja respondents atsakās atbildēt)	8

L3. Uz kurieni, Jūsuprāt, pašreiz dodas Latvija? (Izsniegt kartīti L3! Izvēlēties TIKAI VIENU atbildi!)

Aizej tur, nezin kur	1
Ragaviņās uz mežu	2
Pie Velēnu vecīša	3
Caur ērkšķiem uz zvaigznēm	4
Uz laimīgo zemi	5
Uz miera un pārticības malu	6
Uz Leiputriju	7
Uz demokrātiskas Eiropas valsts situāciju	8
Nav atbildes (nepiedāvāt, atzīmēt tikai, ja respondents atsakās atbildēt)	98

L4. Kāds tēls/ tēli, Jūsuprāt, vislabāk raksturotu Latviju un tās tautu pašreizējā situācijā? (Izsniegt kartīti L4! Izvēlēties TIKAI VIENU atbildi!)

Trīs tēva dēli	1
Sērdienīte	2
Pelnrušķīte	3
Neglītāis pīlēns	4
Baltijas tīģeris	5
Apslapinājies kaķēns	6
Sūnu ciema zēni	7
Šreks	8
Nav atbildes (nepiedāvāt, atzīmēt tikai, ja respondents atsakās atbildēt)	98

L5. Kā vadībā Latvija varētu izklūst no grūtībām? (Izsniegt kartīti L5! Izvēlēties TIKAI VIENU atbildi!)

Antiņa	1
Lāčplēša	2
Sprīdīša	3
Kaupo	4
Laimas	5
Spīdolas	6
Jauna latviešu Vadoņa	7
Gudru politiku	8
Vairas Vīķes – Freibergas	9
Starptautiskā Valūtas fonda	10
Jaunu partiju	11
Nav atbildes (nepiedāvāt, atzīmēt tikai, ja respondents atsakās atbildēt)	98

L6. Kādam tēlam, Jūsprāt, pašlaik Latvijā klātos vislabāk? (Izsniegt kartīti L6! Izvēlēties TIKAI VIENU atbildi!)

Pelēkajam vilkam	1
Lapsai kūmiņam	2
Švaukstum	3
Sīkstulim	4
Buņģim	5
Pajjai	6
Spīdolai	7
Godīgam politikim	8
Nav atbildes (nepiedāvāt, atzīmēt tikai, ja respondents atsakās atbildēt)	98

L7. Kādam tēlam, Jūsprāt, pašlaik Latvijā klātos visgrūtāk? (Izsniegt kartīti L7! Izvēlēties TIKAI VIENU atbildi!)

Antiņam	1
Lāčplēsim	2
Laimdotai	3
Cibiņam	4
Strādīgajai Majjai	5
Godīgam politikim	6
Godīgam ceļu policistam	7
Nav atbildes (nepiedāvāt, atzīmēt tikai, ja respondents atsakās atbildēt)	98

Papildu informācija:

Teika Lapsa

DnB NORD Bankas Sabiedrisko attiecību vadītāja

Tel. 29161561

E-pasts: teika.lapsa@dnbnord.lv